

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-30/20 – 1

Lieta C-30/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 22. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Juzgado de lo Mercantil Nr. 2 de Madrid (Spānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 23. decembris

Prasītāja:

RH

Atbildētājas:

AB Volvo

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH

Volvo Lastvagnar AB

Volvo Group España, S. A.

JUZGADO DE LO MERCANTIL N.º 02 DE MADRID (Madrides Komerctiesa Nr. 2)

[Procedūras un lietas dalībnieku identificēšana]

LĒMUMS

[..] Madride

[..] 2019. gada 23. decembrī

TIESVEDĪBAS PRIEKŠVĒSTURE

LV

PIRMKĀRT. Tiesvedība, kurā tiek uzdots šis prejudiciālais jautājums, ir parasts civilprocess, kas izriet no prasības par prasītājam RH nodarīto zaudējumu un kaitējuma atlīdzinājumu. Šos zaudējumus un kaitējumu ir radījušas konkrētas pretkonkurences darbības, par kurām jau bija noteikts sods un kas izrietēja no vairākām būtiskām koluzīvām darbībām, kuras īstenoja atbildētājas sabiedrības, kuras visas ietilpst *VOLVO* grupā.

Pieteikums ir iesniegts kā “follow on” prasība, kas balstīta uz Eiropas Savienības Komisijas 2016. gada 19. jūlija lēmumu (Lieta AT, 39824, publicēts 2017. gada 6. aprīļa *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*), [..]. Ar to galvenie kravas automašīnu ražotāji Eiropas Savienības tirgū tika sodīti par piedalīšanos aizliegtas vienošanās īstenošanā, kas ilga no 1997. gada janvāra līdz 2011. gada janvārim un kuras laikā, kā norādīja Eiropas Komisija, sodītie uzņēmumi [oriģ. 2. lpp.] turpināja īstenot rīcību, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) [101.] pantu. Prasītāja uzskata, ka pārkāpumu veidoja koluzīvas vienošanās par cenu noteikšanu un tās paaugstināšanu, kā arī par laika grafiku un izmaksu pārvešanu attiecībā uz emisiju tehnoloģiju ieviešanu vidējas un lielas noslodzes kravas automašīnām, kas paredzēta EURO 3 līdz 6 standartos.

Starp sabiedrībām, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieces, ir atbildētājas sabiedrības: *AB VOLVO*, *VOLVO LASTVAGNAR AB* un *VOLVO GROUP TRUCKS CENTRAL EUROPE GMBH*. Turklāt prasība attiecas arī uz grupas Spānijas meitasuzņēmumu *VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A.*

Prasītāja norāda četru atbildētāju [sabiedrību] domicilus, trīs no tiem (pirmo trīs minēto sabiedrību – Spānijas meitasuzņēmuma mātesuzņēmumu domicili) atrodas citās Eiropas Savienības dalībvalstīs:

AB Volvo, [..] Gēteborga, Zviedrija.

Volvo Lastvagnar AB, [..] Gēteborga, Zviedrija.

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, [..] Ismaninga, Vācija.

Spānijas atbildētājas sabiedrības domicils ir Madridē.

OTRKĀRT. Visas atbildētājas ir iestājušās tiesvedībā un saskaņā ar [..] *Ley española de Enjuiciamiento Civil* (Spānijas Civilprocesa likumu; turpmāk tekstā – “*LEC*”) cēlušas iebildi par starptautiskas jurisdikcijas neesamību – jeb jautājumu par piekritību (Spānijas meitasuzņēmums turklāt iesniedz iebildi par objektīvu jurisdikciju saistībā ar vienu no prasītājas prasījumiem).

VOLVO grupas ieskatā šai Spānijas tiesai nav starptautiskas jurisdikcijas, lai tā varētu izskatīt prasību, un šajā ziņā tā atsauca [oriģ. 3. lpp.] uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 7. panta 2. punktu. Saskaņā ar šo tiesību normu (agrāk – Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkts) “*personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā*

dalībvalstī: [...] lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”.

VOLVO grupa apgalvo, ka šī frāze “vieta, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu” ir Kopienų [Savienības] jēdziens, kuram jēgu ir piešķīrusi Eiropas Savienības tiesa (EST), un saskaņā ar EST judikatūru, kā apgalvo atbildētājas, tas attiecas uz kaitējumu radījušā notikuma vietu (šajā gadījumā – aizliegtās vienošanās par kravas automašīnām izveidošanas vietu), ko nekādā gadījumā nevar identificēt kā prasītājas domicila vietu: VOLVO uzskata, ka nav šaubu par to, ka aizliegtā vienošanās tika izveidota ārpus Spānijas, citās Eiropas Savienības valstīs, kas nozīmējot Spānijas tiesu jurisdikcijas neesamību. [...]

TREŠKĀRT. [...] rodas būtiskas šaubas par to, kā pareizi un atbilstoši Savienības tiesībām interpretēt iepriekš minēto Regulas (ES) Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu.

Elementi, kas ir jāņem vērā, lai atrisinātu šajā tiesvedībā apspriesto jautājumu, ir šādi:

1.° Pastāvīgajā EST judikatūrā saistībā ar šo tiesību normu ir apgalvots, ka: *“ja dažādās dalībvalstīs reģistrētiem atbildētājiem tiek prasīta tiesā zaudējumu atlīdzība saistībā ar Komisijas konstatētu vienotu un turpinātu LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu, kurā tie ir piedalījušies vairākās dalībvalstīs ar laika un vietas ziņā atšķirīgu dalību, notikums, kas rada kaitējumu, [oriģ. 4. lpp.] ir iestājies attiecībā uz ikvienu apgalvoto cietušo individuāli, un atbilstoši šim 5. panta 3. punktam ikviens no viņiem var izvēlēties celt savu prasību vai nu tās vietas tiesā, kurā attiecīgā aizliegtā vienošanās ir galīgi noslēgta, vai attiecīgi vietā, kurā ir noslēgta konkrēta vienošanās, kas var tikt identificēta kā tāda, kas pati par sevi ir notikums, kas radījis apgalvoto kaitējumu, vai arī savas juridiskās adreses vietas tiesā”.*

Tie ir EST vārdi 2015. gada 21. maija spriedumā (C-352/13 *CDC Hydrogen Peroxide*, [56. punkts]). Protī, lai gan ir acīmredzams, ka kaitējumu radījušais notikums aizliegtās vienošanās par kravas automašīnām gadījumā ir ārpus Spānijas, Kopienų [Savienības] regulas 7. panta 2. punkts un EST judikatūra liecina par to, ka zaudējumi gan ir radīti Spānijā un ka tādējādi būtu iespējams celt prasību pret VOLVO Spānijas teritorijā, atsaucoties uz vietu, kur atrodas cietušās sabiedrības juridiskā adrese. Tādējādi EST spriedumā *CDC Hydrogen* lietā attiecībā uz pašreizējo 7. panta 2. punktu ir noteikts:

*“52. [punkts] No Tiesas judikatūras izriet, ka kaitējuma rašanās vieta ir vieta, kur apgalvotais kaitējums izpaužas konkrēti (skat. spriedumu *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, 27. punkts). Attiecībā uz kaitējumu, ko izraisījušas papildu izmaksas, kas radušās mākslīgi paaugstinātas cenas dēļ, kā ūdeņraža peroksīda, kas bija aizliegtās vienošanās pamatlietā priekšmets, cenas gadījumā, šī vieta ir nosakāma vienīgi katram apgalvotajam cietušajam individuāli un principā ir tā juridiskās adreses vietā.*

53. [punkts] *Šī vieta sniedz visas iespējamā procesa lietderīgas organizācijas garantijas, jo prasības par kaitējumu, kas ar Komisijas jau saistoši atzīto prettiesisko aizliegto vienošanos esot nodarīts konkrētam uzņēmumam, izskatīšana būtībā ir atkarīga no faktoriem, kas raksturo šī uzņēmuma situāciju. Šādos apstākļos tās vietas tiesas jurisdikcija, kurā šim uzņēmumam ir tā juridiskās adrese, acīmredzami ir vispiemērotākā šādas prasības izskatīšanai”.*
[oriģ. 5. lpp.]

Vēlāk, jau konkrēti atsaucoties uz aizliegto vienošanos par kravas automašīnām, par kuru Komisija noteica sodu ar iepriekš minēto 2016. gada jūlija lēmumu, uz kuru ir balstīta prasība šajā tiesvedībā, EST 2019. gada 29. jūlija spriedumā (C-451/18, *Tibor-trans/DAF Trucks NV*) identiskā lietā, kurā Ungārija cēla prasību pret *DAF*, apstiprināja (33. punkts), ka, “ja tirgus, ko ir skārusi pretkonkurences rīcība, atrodas dalībvalstī, kuras teritorijā norādītais kaitējums, iespējams, ir noticis, tad ir uzskatāms, ka kaitējuma materializēšanās vieta saskaņā ar *Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu atrodas šajā dalībvalstī (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 5. jūlijs, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, 40. punkts)”*.

2.° Tomēr iepriekš minētā piemērošana neļauj noteikt, pirmkārt, vai šī doktrīna attiecas uz tās dalībvalsts tiesu starptautisko jurisdikciju, kurā radies pirmais kaitējums, vai arī ar to tieši tiek noteikta arī iekšējā teritoriālā jurisdikcija šajā Savienības dalībvalstī. Proti, ir jānosaka, vai *Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts* ir strikta starptautiskās jurisdikcijas norma vai arī runa ir par divkārtu vai jauktu normu, kas darbojas arī kā iekšējās teritoriālās jurisdikcijas noteikums.

Šaubas nav iespējams atrisināt ar šobrīd pieejamo valsts un Kopienu [Savienības] judikatūru.

3.° Attiecībā uz valsts tiesu judikatūru – Spānijas *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, pirmās palātas 2019. gada 26. februāra rīkojums, kas vēlāk vairākkārt ir atkārtots, piemēram, nesenos 2019. gada 8. oktobra un 15. oktobra rīkojumos) faktiski ir apstiprinājusi, ka Kopienu [Savienības] *regulas 7. panta 2. punkts* ļauj uzskatīt, ka jurisdikcija ir Spānijas tiesai, tomēr tā izvēlējās noraidīt iespēju, ka šī tiesību norma papildus darbotos kā tieša valsts teritoriālās jurisdikcijas norma, neanalizējot to, ko šajā ziņā ir noteikusi EST, tādējādi šī analīze nav pieejama šajā pirmajā instancē. **[oriģ. 6. lpp.]**

4.° No Savienības tiesu judikatūras tādējādi izriet, ka EST ir formulējusi doktrīnu līgumiskās atbildības jomā, izraisot jautājumu, vai 7. pants ir jāinterpretē tādā pašā veidā, ja runa ir par ārpuslīgumisko atbildību. 2007. gada 3. maija spriedumā lietā C-386/05, *Color Drack GmbH/Lexx International Vertriebs GmbH* EST izskatīja gadījumu, kad, ņemot vērā starp Austriju un Vāciju noslēgtu preču pirkuma līgumu, tiesai tika jautāts, vai agrākais *Regulas (EK) Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts*, kas šobrīd ir *Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts*, ir jāinterpretē tādējādi, ka preču pārdevēju, kura domicils ir kādas dalībvalsts teritorijā, pircējs, īstenojot prasījumu, kas izriet no līguma, saskaņā ar

kuru tika atļauta daļēja piegāde dažādās vietās, neizpildes, var iesūdzēt vienas no šīm vietām tiesā pēc pircēja izvēles. EST atbilde bija apstiprinoša, šajā ziņā nosakot, ka:

“Regulas Nr. 14/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta pirmais ievilkums, nosakot gan starptautisko jurisdikciju, gan teritoriālo jurisdikciju, cenšas vienot jurisdikciju kolīzijas noteikumus un tādējādi – tieši noteikt kompetento tiesu, neatsaucoties uz dalībvalstu iekšējiem noteikumiem”. [30. punkts]

Šo pašu noteikumu EST vēlāk piemēroja 2009. gada 9. jūlija spriedumā (C-204/08, *Peter Rehder/Air Baltic Corporation*), kura pamatā arī bija no līgumsaistībām izrietoša prasība, šajā gadījumā – saistībā ar pakalpojumu sniegšanu (pasažieru gaisa pārvadājumi).

5.° Lai gan *a priori* varētu saprast, ka interpretācijas loģika ir tāda pati, nav iespējams atrast šādu pašu EST spriedumu par Regulas (ES) Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu, kurš, kā redzējām, attiecas uz atšķirīgu atbildību – ārpuslīgumisko atbildību. Tātad nepastāv iespēja piemērot nedz *acte claire*, nedz *acte éclairé* doktrīnu (kuru arī EST formulēja spriedumā, 1982. gada 6. oktobris, 283/1981, *Cilfit*). [oriģ. 7. lpp.]

6.° Nepieciešamība izskaidrot šīs šaubas ir acīmredzama: ja Kopienų [Savienības] regulas 7. panta 2. punkts ir vienīgi starptautisku tiesību norma, kas šajā gadījumā attiecas uz Spānijas tiesas nolēmumiem, bet kam nav iekšējas piemērojamības, lai ar to varētu noteikt arī teritoriālo jurisdikciju, ir jāpiemēro iepriekš minētā valsts judikatūra, kurā ir norādīts, ka, ja nav speciālas normas, ar kuru tiek noteikta teritoriālā jurisdikcija saistībā ar konkurences privāto tiesību darbībām, ar šīm darbībām visciešāk saistītā jurisdikcija ir jurisdikcija, kas regulē *LEC* 52. panta 1. punkta 12. apakšpunktā paredzētās negodīgas konkurences gadījumus, tādējādi ir jāvērsas tās vietas tiesā, kurā tika iegādāts transportlīdzeklis vai tika noslēgts līzings līgums, jo tā ir vieta, kurā tika radīts kaitējums. Savukārt, ja tiktu uzskatīts, ka Kopienų [Savienības] regulas 7. panta 2. punkts ir jāuzskata par jauktu starptautisku normu, kas turklāt nosaka iekšējo teritoriālo jurisdikciju, ar EST judikatūru tiktu noteikts, ka jurisdikcija ir cietušās sabiedrības juridiskās adreses vietā.

7.° Šajā gadījumā piecu transportlīdzekļu, uz kuriem attiecas prasība, iegāde (viens no tiem tika iegādāts, izmantojot līzingu) visos gadījumos notika Kordovā (Spānija). Lai gan prasītājas domicils arī atrodas Kordovā [Spānija], atbildētāja iestājās tiesvedībā, tomēr nevienā brīdī nav apšaubījusi šīs tiesas teritoriālo jurisdikciju, līdz ar to ir jāuzskata, ka tā netieši sevi pakļauj Madrides jurisdikcijai (*LEC* 56. pants).

Ņemot vērā visus šos apstākļus, šī tiesa, kura ir kompetenta izskatīt pretrunīgo jautājumu, uzskata par lietderīgu uzdot prejudiciālu jautājumu Eiropas Savienības Tiesai [..].

CETURTKĀRT. Iesniedzot šo prejudiciālo jautājumu [..], lietas dalībnieki [..] ir snieguši savus apsvērumus par prejudiciālā jautājuma pamatotību [..].

PIEKTKĀRT. 2019. gada 4. decembrī prasītāja iesniedza rakstveida dokumentu, kurā izklāstīja savus apsvērumus [..]. **[oriģ. 8. lpp.]**

JURIDISKAIS PAMATOJUMS

PIRMKĀRT. Par prejudiciālā jautājuma priekšmetu

Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantā (agrāk – EKL 234. un 177. pants) ir noteikts:

“Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par:

- a) Līgumu interpretāciju;*
- b) Savienības iestāžu vai struktūru tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju.*

Ja šādu jautājumu ierosina kādas dalībvalsts tiesā, šī tiesa, ja tā uzskata, ka ir vajadzīgs Tiesas lēmums par šo jautājumu, lai šī tiesa varētu sniegt spriedumu, var lūgt, lai Tiesa sniedz nolēmumu par šo jautājumu.

Ja šādu jautājumu ierosina par lietu, ko izskata dalībvalsts tiesa, kuras lēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, tad šai dalībvalsts tiesai jāgriežas Tiesā.

Lai varētu iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu EST, ir nepieciešams, lai Kopienai [Savienības] tiesībām būtu nozīme konkrētajā gadījumā, kas tiek izskatīts kompetentajā valsts tiesā, un lai tās būtu piemērojamas. EST iedibinātajā judikatūrā ir definēti divi svarīgākie noteikumi, kas ir par pamatu tiesiskai kopienai, kāda ir Eiropas Savienība, proti, principi par Kopienai [Savienības] tiesību tiešu piemērojamību dalībvalstīs un to pārākumu pār valsts tiesību normu (spriedumi lietā 26/62 *Van Gend en Loos*, lietā 6/64 *Costa/ENEL* un lietā 106/77 *Simmenthal*). **[oriģ. 9. lpp.]**

Turklāt no EST 2011. gada 20. oktobra (C-369/09, *Interedil SRL*) apsvērumiem izriet, ka valsts tiesai, kas ir izmantojusi LESD 267. panta otrajā daļā piešķirto iespēju, risinājumam pamatlietā ir saistoša Tiesas sniegtā attiecīgo tiesību normu interpretācija un tai attiecīgā gadījumā ir jāignorē augstākas instances tiesas vērtējumi, ja tā, ņemot vērā minēto interpretāciju, uzskata, ka šie vērtējumi neatbilst Savienības tiesībām.

Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar *LOPJ [Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (Konstitūtīvais likums par tiesu varu)]* 4.a panta 1. punktu: *“tiesneši un tiesas piemēro Eiropas Savienības tiesības saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas praksi”*.

[omissis: apsvērumi saistībā ar valsts tiesībām]

OTRKĀRT. Šīs tiesas kompetencē ir izskatīt jautājumus, kurus tās izlemšanai iesnieguši lietas dalībnieki, par starptautisko jurisdikciju un – pēc tam, kad tā ir noteikta – par teritoriālo jurisdikciju.

Saskaņā ar LOPJ 21. pantu: “Spānijas civillietu tiesas izskata prasījumus, kas ir iesniegti Spānijas teritorijā, saskaņā ar to starptautisko līgumu un konvenciju normām, kuru dalībniece ir Spānija, Eiropas Savienības tiesību normām un Spānijas tiesību aktiem”. Saskaņā ar LOPJ 22.d pantu: “Tāpat, ja nav skaidri izteiktas vai klusējot noslēgtas vienošanās un, pat ja atbildētāja domicils nav Spānijā, Spānijas tiesām ir jurisdikcija: b) attiecībā uz ārpuslīgumiskām saistībām, ja notikums, kas rada kaitējumu, ir noticis Spānijas teritorijā.”
[oriģ. 10. lpp.]

Spānijā prioritāri un tieši piemērojamā Kopienu [Savienības] tiesību norma, par kuras interpretāciju ir šaubas (Regulas (ES) Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts), ir tieši piemērojama šajā tiesvedībā saistībā ar iebildes par starptautiskas jurisdikcijas neesamību izskatīšanu.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto,

REZOLUTĪVĀ DAĻA

Saskaņā ar LESD 267. pantu TIEK NOLEMTS uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 7. panta 2. punkts, kurā ir noteikts, ka pret personu, kurai ir domicils kādas dalībvalsts teritorijā, var celt prasību citā dalībvalstī “[..] lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir vienīgi noteikta dalībvalsts, kurā atrodas minētā vieta, tiesu iestāžu starptautiskā jurisdikcija, līdz ar to, lai konkretizētu teritoriāli piekritīgo valsts tiesu šajā valstī, ir jāizmanto valsts procesuālās tiesību normas, vai arī tas ir jāinterpretē kā jaukta tiesību norma, ar kuru līdz ar to tieši tiek noteikta gan starptautiskā jurisdikcija, gan valsts teritoriālā jurisdikcija, neatsaucoties uz valsts iekšējām tiesību normām?

[omissis: procesuālās formalitātes]